

UDARNO S PREVODOM

PREVODNI PRANGER

Francoski večer

V reviji *Otrok in knjiga* bomo v sodelovanju s festivalom Prevodni Pranger predstavili prevajalke in prevajalce otroške in mladinske književnosti, ki prenašajo sodobna besedila v slovenski jezik in kulturni prostor, s čimer pomembno prispevajo k razširjanju obzorij mladih bralcev. Cikel pričenjamo s prevodom Katje Zakrajšek *#3špehbombe*, ki ga je napisala francoska avtorica Clémentine Beauvais (Mladinska knjiga, 2019). Prevajalka je bila z njim uvrščena na IBBY častno listo 2022, roman pa si je prislužil znak kakovosti zlata hruška.

Vodstvo festivala Prevodni Pranger za vsak pogovor izbere tuji jezik in selektorico, ki v fokus večera postavi dve knjigi prevajalca ali prevajalke, za kateri go mnenja, da ju je treba osvetliti. Izbira po svoji neodvisni presoji, a upošteva obvladljivost gradiva po obsegu in posega po različnih izbiralskih pristopih. Izbor in argumentacijo prevodnih rešitev komentira vabljeni diskutant. Tako selektorica in diskutant(ka) »iz oči v oči« pojasnita svoja mnenja ustvarjalki oziroma ustvarjalcu prevoda, ki ima priložnost odškrniti pogled v svojo prevajalsko delavnico ter razkriti manj znana dejstva ali besedilna mesta, ki sta jih razpravljavca nemara interpretirala po svoje. Selektorica tokratne prireditve je bila **dr. Mateja Seliškar Kenda**, diskutantka **Melita Forstnerič Hajnšek**, vabljena komentatorka iz publike pa **dr. Varja Balžalorsky Antič**. Gostje so ob mladinskem romanu *#3špehbombe* analizirale tudi roman **Nathache Appanah** *Povratnik nasilja* (Sanje, 2017), ki ga v zapisu omenjamo le v kontekstu.

Mateja Seliškar Kenda: Clémentine Beauvais, francoska pisateljica, ki živi v Angliji, prevaja v angleščino in raziskuje ter poučuje mladinsko književnost. Prva dilema pri prevodu pričujočega romana v slovenščino je seveda njegov naslov. V francoščini se glasi *Les petites reines*, ali v prevodu: *Male kraljice oz. kraljičice*. Drugi pomen tega izraza je bicikel. Njegova etimologija je precej zanimiva. Nizozemska kraljica Wilhelmina, ki je prestol zasedla pri desetih letih, se je konec 19. stoletja naokrog dostikrat vozila kar s kolesom. Francozi so bili navdušeni: kakšna simpatična mala kraljica. Sčasoma se je izraz za *malo kraljico* pomensko prenesel tudi na *kolo*. Pri slovenskem prevodu je zanimivo, da naslov nima nobene zveze s kraljicami niti s kolesom, ampak se je Katja odločila za #3špehbombe, kar je seveda zelo atraktiven naslov. Ampak kje so se med potjo izgubile *Kraljičice*? Založba je v svojem napovedniku roman namreč oglaševala prav s tem naslovom?

Katja Zakrajšek: To je bil dolgo ljubkovalni naslov. Izraza *la petite reine* pred tem romanom nisem poznala. Potem sem ugotovila, da je to bicikel. Ta izraz se v samem romanu kasneje ne pojavlja več. Je hudomušen izraz, ki se uporablja v šali. Če komentirate Tour de France, ga boste verjetno uporabili, da ne boste kar naprej ponavljali kolo. Sicer ni zelo razširjen. V slovenščini očitno te povezave z vsebino romana ni. Včasih sem pokukala, kaj se je zgodilo v angleškem prevodu. To pa zato, ker ga je prevedla sama Clémentine. Tam je vzela *Piglettes* kot pujsike, s kvazi francosko končnico, ker se zadeva dogaja v Franciji. S temi šaljivimi znamenji francoskosti sem se drugod igrala tudi jaz. To je zmerljivka, ki doleti dekleta v angleščini in ki postane v nadaljevanju romana tudi #, ključnik. Izhaja iz šolskega tekmovanja za najgršo punco, ki se odvija na Facebooku – nekaj blazno krutega. Tri protagonistke tega romana poveže ravno to, da zasedejo prvo, drugo in tretje mesto. Za to zmerljivko sem izbrala špehbombo, ker niso dojete samo kot grde, ampak tudi kot predebele. Skupaj se odpravijo na biciklistično pot, ki postane blazna medijska in spletna senzacija v Franciji.

Mateja Seliškar Kenda: Tri protagonistke – glavna pripovedovalka Mireille in prijateljici Hakima in Astrid – morajo namreč odpotovati v Pariz, kjer imajo 14. julija nujen popravek na vrtni zabavi v Elizejski palači. Punce se bodo tja odpeljale kar s kolesi, ker druge možnosti nimajo. Denarja pa tudi ne, zato ga bodo služile sproti, in sicer s prodajo klobas. Dekletom sledi celotna Francija in njihova sramota se sčasoma prelevi v nekaj pozitivnega, potovanje pa v super avanturo.

Katja Zakrajšek: O njih se objavlja pod #3špehbombe. V francoščini je to *trois boudins*. *Boudin* je krvavica in hkrati zmerljivka za grdo osebo, grdo žensko. Od tod njihova ideja, da bi pot financirale s prodajo krvavic. Klobasa kot zmerljivka pa v slovenščini ne funkcioniira – morala sem poiskati nekaj drugega. In nujna je bila povezava s svinjino. Predvsem zaradi Hakime, ki je domnevno iz alžirske družine, kjer »ne jejo svinjine in ne pijejo šampanjca«. Te omejitve so bile: mora biti zmerljivka, mora se nanašati na ta dekleta, mora biti taka, da jo bodo mulci uporabili in mora biti povezana s svinjino. Nisem si mogla izmišljati česa zelo inventivnega, ker Malo, ki se te ideje domisli, nima ravno krasnega besednega zaklada. In potem, kaj drugega kot špehbombe? Ker to že je v romanu in se tudi ponavlja, sva se z urednico Alenko Veler po dolgih debatah – imeli sva gotovo 20 naslovov – odločili za tega.

Mateja Seliškar Kenda: S klobasami in kraljicami in špehbombami se poigravamo tudi v nadaljevanju. Poglejmo si nekaj primerov:

»Konkurenca je bila huda, ampak ne glede na vse Mireille Laplonche zame je in ostaja nesporna kraljica špehbomb.« (str. 7) / »*La compétition a été rude, mais Mireille Laplanche, quoi qu'il arrive, reste pour moi la reine absolue des Boudins.*« (p. 8)

Simpatičen je tudi njen ded Georges, ki ima restavrancijo in mu ni vseč ideja, da bi punce prodajale vegetarijanske klobase, čeprav zaradi povpraševanja to pozneje vseeno naredijo. V nekem trenutku se na dekleta razjezi:

»No, se boste učile, kako se delajo klobase, ali boste raje klobasale?« (str. 89)

Tukaj se Katja fino poigra z glagolom *klobasale* pri prevodu izraza *parler boutique*:

»*Bon, vous voulez apprendre à faire du boudin ou parler boutique? Au boulot!*« (p. 91)

Špehbombno tekmovanje je tudi naslov nekega članka. *Špehbombno tekmovanje: bi ga morali razminirati?* (str. 59) V slovenščini se besedna igra lepo izide. V izvirniku se glasi: *Faut-il boudier le concours de boudins?* Imenitno. A sprememba poimenovanja samega tekmovanja za sabo seveda potegne celo vrsto najrazličnejših prilagoditev. Te se največkrat zabavno navezujejo na hrano, sploh mesno, in Katja je pri prevajanju na te namige zelo pozorna.

V romanu igrajo posebno vlogo tudi sama imena junakov, krajev in podobno. Šola, ki jo dekleta obiskujejo, se imenuje po Marie Darrieussecq, avtorici romana *Truismes*, ki v prevodu Marka Crnkoviča nosi naslov *Svinjarije*, kar seveda lepo sede v naš roman. V njem nam pomahajo celo znamenite feministke, na primer Simone de Beauvoir in Olympe de Gouges, ki ju avtorica združi pod imenom Simone de Gouges. To je eno redkih imen, ki jih Katja pušča enake izvirniku.

Katja Zakrajšek: Sem pa vse to pojasnila v spremni besedi, ker se mi je zdelo, da bodo francoski bralci, tudi srednješolci, poznali Olympe de Gouges, jo imeli vsaj v ušesu, medtem ko za slovenske srednješolce tega absolutno ne pričakujem. Zdi pa se mi zelo zanimivo in lušno skombinirano. Vedno je vprašanje, ali imena pustiti taka, kot so, in dati opombe pod črto. Opombe pod črto so zoprne. Rešila me je Alenka Veler in mi ponudila pisanje spremne besede. Tam sem lahko razložila tudi to in se opombam izognila.

Mateja Seliškar Kenda: Junakinja imenuje svojega očeta, s katerim nima stika in sploh ne ve zanjo, Klaus von Strudel, ker je nemškega rodu, in si to ime brez težav pustila v slovenščini. Poročen je s predsednico Francije. V romanu imajo Francozi namreč predsednico, ki jo Mireille imenuje kar Barack Obamette, Katja pa preimenuje v Barack Obametko. Imata tri sinove: Joëla, Noëla in Citroëna. Junake s temi imeni najdemo v romanu *Srceder (Arrache-Coeur)* Borisa Viana. Katja jih je, zanimivo, prevedla kot Paka, Žaka in Maka. Kako si prišla do te rešitve?

Katja Zakrajšek: So iz *Racmana Jake*. Za temi imeni je zanimiva zgodbica. S Clémentine sem bila precej zgodaj v stiku in mi je ona dala idejo. Pri roki še nisem imela angleškega prevoda. Vprašala sem jo, kaj je naredila s temi imeni, saj je bilo evidentno, da vic iz Borisa Viana v slovenskem prevodu ne bo funkcioniral, ker ga nismo veliko brali. Ona je v angleščini izbrala nečake Racmana Jake – tri imena, ki sodijo skupaj in delujejo smešno. V *Racmanu Jaki* je že poslovenjen francoski Žak [Jacques]. To je bilo super, ker sem se pri vseh adaptiranih imenih trudila, da so delovala (kvazi) francosko, ker je knjiga vsebinsko tako izrazito vezana na Francijo. Pred tem sem razmišljala o Pankraciju, Servaciju in Bonifaciju, pri katerih pa to ne bi šlo. Po Clémentinini ideji sem Mireilline vzdevke za polbrate zapisala tako. Tudi ime generala sem namerno zapisala kvazi francosko.

Mateja Seliškar Kenda: Omenjaš generala Augusta Sassina, po domače A. Sassina. *Assassin* v francoščini pomeni morilec. Francija je v romanu namreč vpletena v vojno v Problemistanu. Katja generalu v slovenščini nadene ime Bernard Arrabon ali na kratko B. Arrabon. Iz morilca smo prišli v barabona. Odločila se je, da ime zapiše po francosko, pri tem pa ohrani slovenski pomen. To velja tudi za grad po imenu Longuemort – grad Mertvaque in za vasico Trouillards, ki v francoščini izhaja iz izraza za strahopetca, v slovenščini pa dobimo vasico po imenu Chlèves [šleve]. Podoben primer je tudi ime Mathieu Cauchon, s katerim avtorica namiguje na izraz cochon, ki pomeni pujs. Katja ga zaradi razumevanja preimenuje v Pouissona, a v francoskem zapisu.

Katja Zakrajšek: Za slovenske bralke in bralce se sliši dovolj francosko. Pri B. Arrabonu mi je bilo žal, da nisem našla močnejšega pomena. Tudi tukaj sem imela zapisan cel seznam francoskih priimkov in imen. Hodilo mi je zelo narobe, da ni francoskih imen na »z«. Imela sem blazno dolg spisek možnih rešitev, ki sem ga preigravala z dobro prijateljico Ano Barič Moder, s katero se veliko posvetujeva in je mojstrica za besedne igre. Ima krasen smisel za humor, ampak precej drugačnega od mene. Ko dava ideje na kup, odreagirava precej različno na iste zadeve. Sedeli sva v živo na čaju in preigravali generala do nezavesti.

Mateja Seliškar Kenda: Pojdimo za konec še na internet. Podvig treh deklet spremljajo po vseh družabnih omrežjih:

»Hugo Nallay @gohunal Špehbombe na nabrežju Saône z mojo drago <3, 1 všeček, retvit @sarah01«(str. 113) / »@gohunal Boudins sur quais de la Saône avec ma chérie...<3 #3boudins 1 Favori Retweeté par @sarah01 (p. 116)«

»Pizda kok so grde« in »Pa da me fentaš se neb dotaknu klobas iz njihovih tac. Stoprocenten se ne umivajo krave debele!« (str. 114) / »Mais tain comme elle sont cheum« in »Autres jamais je boufe du boudin qui est faits par leurs mains c'est sur elle se lave pas ces truies!« (p. 117)

Seveda gremo nizko, komentarji so kruti in tudi v francoščini polni napak. Katja se je morala z njimi poigrati v slovenščini in pri tem ni imela nobenih težav. Opazi se njen užitek ob prevodu teh pasaž, ob raziskovanju, kaj vse je mogoče z materialom narediti. Kot primer takšnega inovativnega in duhovitega pristopa k prevajanju si za konec pogledajmo še zapise Rapha 01000. Fant bi se tako kot dekleta rad s kolesom odpeljal iz Bourg-en-Bressa do Pariza. O poti povpraša na forumu, ki se v francoščini imenuje Vélofrance, Katja pa zanj najde slovensko ime Franciklist (str. 76).

Raph 01000 »Živijo, mene pa zanima, kako naj hitreje prideš od Borug-en-Bressa v Pariz iz kolesom hvala!! /.../ Sori ubistvu sprašujem čisto na splošno, pač kako se naj hitreje pride. Sam hočem priditi v Pariz iz Bourg-en-Bressa nič druga pa ne zanima me gledat vasi in to lol /.../ Pa ne dol mi visi za vasi polne cvetja pa za vin pa za žabe pa vsa ta sranja sam brzovlak mi je predrag a mi lahko kdo samo pove kako pridem do Pariza! iz kolesom!« (str. 76–77)

Salut je voudrais savoir quelle est la route la + rapide entre Bourg-en-bresse et Paris en vélo merci ! /.../ Désolé en fait je demandais juste en général, genre quelle est la route la plus rapide. Je veux juste allé à Paris depuis Bourg-en-Bresse après c'est tout j'ai pas envie de voire des villages tout ça lol /.../ Non mais je m'en fou des villages fleuris tout ça, le vin les gronouilles tout ça c'est juste que le TGV est trop cher quelqun peut juste me dire comment aller à Paris svp ! en vélo! (p. 78–79)

Ob slengovskih izrazih najdemo kup površnosti in napak, značilnih za zapise na naših forumih, med katerimi je ena bolj simpatičnih v slovenskem zapisu gotovo uporaba predloga *iz v zvezi* »iti *iz kolesom*«.

Melita Forstnerič Hajnšek: Mateja se je odločila za dva sijajna prevoda. Iz svoje medijske perspektive bi kot dolgoletna kulturna urednica in francistka na kratko povedala nekaj poudarkov. Z vidika medijev za prevode in prevajalce obstaja neka čudna diskrepanca. Na eni strani imamo čedalje več vrhunskih prevajalcev in prevodov in na univerzah prevodoslovje. Imamo celo *Belo knjigo o prevajanju*, sicer v elektronski verziji, ampak jo imamo. Imamo Prešernove nagrade: Marija Javoršek in Aleš Berger. Gradišnik jo je tudi dobil, vendar bolj za jezikoslovno delo. Vsi nagrajenci so iz francoščine, kar tudi nekaj pomeni. Slovenci imamo res izjemne prevajalce iz francoščine in to že lep čas. Radojka Vrančič je *À la recherche du temps perdu* prevajala več kot tri desetletja. Da ne govorimo o omenjenem Bergerju. Po vzoru Raymonda Queneauja in kultne *Cice v metroju*, ki je v njegovem prevodu prvič izšla 1978, je tudi v *#3špehbombah* neofrancoščina – igrivo fonetično zapisana pogovorna francoščina, ki je prevedena v pogovorno slovenščino, npr. Malojev „Kvabrada“, „kvabluziš“. Podobno Katja zapisuje tudi prehlajeno slovenščino ob Astridinem nahodu: »Do, dibate fadtovske frizure ...« Kar je seveda v dialogu s prehlajeno izgovorjavo imena feministične bloggerke, Sibode de Gouges namesto Simone.

Skratka, diskrepanca je glede na kakovost čudna. Medijski molk in prevodna nerefleksija gresta tako daleč, da se včasih pri oceni prevajalca sploh ne omeni več. Ali pa si prisluži zgolj opombo, da je prevod tekoč, svež in sodoben ali sugestiv.

Katja Zakrajšek: To je pravzaprav že veliko. V zadnjem času so me prosili, da zberem po recenzijah posamezne citate za svoje prevode. O teh knjigah se je nekaj pisalo, ampak izredno redko je omenjen prevod. Navadno v pol stavka, da je lepo ali da je tekoče, večinoma pa niti to ne. Večinoma je tako, da recimo prihaja do navdušenja, kako je avtorica Marie NDiaye krasno izpisala, da je subtilno delala z jezikom, prevedlo se je pa samo. Refleksije praktično ni.

Melita Forstnerič Hajnšek: Po moje zadeva ni zelo tragična, ker imamo močno prevodoslovje. Mene je navdušila knjiga Štefana Vevarja *Vrvohodska umetnost prevajanja*, kjer je ena izmed misli, kaj je dober prevod. Vsebuje tako apolinično harmonijo, red, lepoto in logično misel ter tudi dionizični kaos, subverzivne kršitve pravil, spodmikanje pogledov na to, kaj je lepo, posebljenje čutnosti in hedonizma. Apolon ne ustvari dobrega prevoda, če mu štren ne meša Dioniz. Mešanico apoliničnega in dionizičnega v Katjinih prevodih imamo. Če sem do sedaj imela svoje prevajalske zvezdnike, se jim je Katja priključila – Suzani Koncut, Saši Jerele, Mojci Medvedšek s Houellebecqi. Kjer koli se Katjinih prevodov v teh dveh knjigah lotiš, najdeš inovacijo, res izjemno. Katja, se strinjaš s tem, da ima prevajanje otroške in mladinske književnosti druge zakonitosti in zahteve kot prevajanje odrasle literature? So prevodne naloge zahtevnejše, je več podomačevanja, več dovoljene drznosti, bolj navdahnjena in sugestivnejša izraba leksikalnih možnosti, več neologizmov, aktualizmov, medbesedilnosti, medmedijskosti?

Katja Zakrajšek: Prevodne naloge pri dobri mladinski književnosti niso nič manj zahtevne kot pri odrasli književnosti. Nekoliko drugačne so. Ne vem, ali so zahtevnejše, ker prevajam tudi izrazito eksperimentalne zadeve, z ogromno jezikovnega humorja, ki terjajo transgresiven pristop k prevajanju. Tam ne moreš po ustaljenih obrazcih, ker se boš spotaknil čez tekst in odšel mimo duha besedila.

Ovisno je od tega, katerega teksta se lotiš. Rekla bi, da pri prevajanju mladinske književnosti niso naloge nič manj zahtevne, hkrati pa so zelo odgovorne. Vem, da določeni prevajalci jemljejo otroško in mladinsko književnost kot nekaj, kar je pod njimi. Na neki prevajalski rezidenci sem imela takega sogovornika, uglednega in razgledanega, ki je zavrnil prevajanje otroške književnosti, ker da je resen prevajalec. Ostala sem brez besed. To je bilo kmalu po tem, ko sem končala *#3špehbombe*. Jaz nisem ravno doma v mladinski književnosti, ampak se v zadnjem času z njo ukvarjam malo več. To so izjemno kvalitetno napisane knjige, ki imajo veliko plasti in so super branje tudi za odrasle. Zastavljajo ogromno razmislekov tudi o jeziku, če zdaj govorimo o prevajanju.

Melita Forstnerič Hajnšek: Sijajno se mi zdi, če je to zdaj epilog letošnjega cikla *Prevodni Pranger*. Ko si dobila Lirikonfestovo nagrado, si potegnila odlično primerjavo z glasbo. Če se zdaj s to metaforo vrnemo k ignoranci javnosti – partitura je dobra, izvedba pa nam ni pomembna. To je problem in medije ter javnost bi bilo treba ozavestiti. A vrnimo se k izbranim knjigama. Tematsko gre v obeh romanih za medvrstniško nasilje. Nekako me je ta zadeva najbolj vznemirjala. V *#3špehbombah* gre za nasilje zaradi videza in tam je družben in političen angažma precejšen. Morda celo preveč drastičen in na prvo žogo. Na primer ta Obametka, prva francoska predsednica. Vsi vemo, da francoske predsednice še dolgo ne bomo imeli.

Katja Zakrajšek: To mi je reklo več sogovornikov. Ena prvih bralk, ki sem ji dala knjigo in jo je prebrala na dah, mi je naslednji dan rekla: »Ali si izračunala, kdaj se dogajajo *#3špehbombe*?« Jaz sem privzela, da se dogajajo zdaj. Ona pa je ugotovila, da se po starosti in zgodbi Adrienne, stare gospe, ki jo srečajo tri špehbombe, da izračunati, da je dogajanje pomaknjeno rahlo v prihodnost. To se mi je zdelo zanimivo, čeprav ni nujno za razumevanje. Še en hec, subtilno vpleten v roman.

Varja Balžalorsky Antič: Zelo veliko smo slišali, tako da ne bom povedala vsega, kar sem si zamislila, da se ne bomo ponavljali. Katjo spremljam kot prevajalko od njenih začetkov. Po naključju sva si obe za prvi prevajalski poskus izbrali roman *Alahu ni treba* avtorja Ahmadouja Kouroume, ki ga je potem Katja imenitno prevedla. Morda bi celo rekla, da je bil to eden Katjinih najtrših orehov, ker se je morala že na začetku soočiti s celotnim oceanom prevajalskih problemov, s katerimi se sooča prevajalka afriških književnosti, obenem pa me ena nocojšnjih knjig zelo spomni na ta Katjin prevajalski prvenec, kjer gre za otroka-vojaka, ki pripoveduje zgodbo. Katja mojstrsko vijuga med raznoraznimi registri. Prevoda obeh izbranih knjig sem ves čas brala tudi skozi prevodoslovno refleksijo, ki naj bi se ji posvetili, in tu je ravno tisto, česar skozi tale pogovor nismo toliko omenjali. Vesela pa sem, da je bila na koncu omenjena politika prevajanja. Katja je izoblikovala svojo interno politiko prevajanja in je zgled osveščene prevajalke. Izbira knjige, ki prihajajo iz marginaliziranih, obrobnih območij in tako pomembno bogati naše kulturno okolje. Daleč od tega, da gre zgolj in samo za leposlovna dela, temveč nam z izbiro svojih prevodov in prevajalskimi rešitvami ves čas kaže tudi, kaj je dejansko politika literature in kaj je politika prevajanja. Nekaj o tem je tudi sama pisala, tako da bi tiste, ki vas to zanima, malo usmerila na te njene prevodoslovne tekste, kjer se s tem ukvarja. Če povzamem njeno misel: prevajanje ni neko nonšalantno in naivno medkulturno posredovanje. Razkriti mora nesimetrijo razmerij moči, ki se skrivajo v izvornih tekstih. Vendar bi se zdaj posvetila

problemu, v kakšnem odnosu sta slovenščina in francoščina, kar se tiče raznorodnih heteroglosij v izvirnem in ciljnem jeziku. Francoščina vendarle zdrži neko skladnost in tudi ko gre za sleng, do neke mere ohrani enovitost. V #3špehbombah smo prišli do meje. Katja to zelo dobro naredi, ker ve, da je treba v slovenščini veliko bolj slengizirati, da bo celoten diskurz teksta deloval. Išče mesta, kjer lahko to naredi in še malo izostri register. Tukaj briljira z raznorodnimi premetavanji in pretanjenimi iskanji besed, naj jih nekaj naštejemo: prefrigan, pošlihtan, našvical, na šiht, fašeš, pregarbat, uletavat ... Dobro se potopi v mladinsko govorico in išče kontekst, iz katerega bi lahko črpala v ciljnem jeziku. Z analizo prevoda sta se moje spoštovanje in občudovanje Katje kot prevajalke le še poglobila.

Katja Zakrajšek: Hvala, da si izostrila vidik politike prevajanja. Kadar smemo same izbirati prevode, gre z izbiranjem tudi za soizgrajevanje drugačnega kanona svetovne literature, ki bi bil bolj razsrediščen in bi vsaj nekoliko pokrtil te ogromne bele lise poznavanja naše literarne geografije sveta.

Alenka Veler: Varja je omenjala roman *Alahu ni treba* – to je bil moj prvi stik s Katjo kot prevajalko. Urejal ga je moj prijatelj in mi je zelo navdušeno govoril o njenem delu, kako natančna je in kaj vse zna z jezikom. Ne govorim francosko, zato sem #3špehbombe dala v recenzijo. Knjigo sem opazila, ker je dobila ugledno nagrado zveze francoskih knjižničarjev Prix Sorcières. Že v nekaj dneh sem dobila odgovor recenzentke, da ta roman v slovenščini moramo imeti in da se v njem skriva marsikaj, kar se ujema z mojim pogledom na svet. Takrat sem razmišljala, komu bi ta roman lahko zaupala. Moral bi biti nekdo, ki je v stiku z živim jezikom mladih in toliko širokega duha, da bo znal vse plasti, ki jih knjiga ponuja in ki ste jih zdaj dobro zaznale, pričarati v slovenščino. Katjo sem že prej nekaj snubila, samo tako, nedoločno, zdaj pa se mi je zdelo, da je to mogoče knjiga, s katero se bova našli in na srečo sva se. Po navadi je s prevajalcem tako, da mu daš besedilo v prevajanje, potem nekaj mesecev od njega ne slišiš nič, mogoče se kaj pogovoriš, potem dobiš prevod, ga prebereš, pokomentiraš in to je to. S Katjo je bilo drugače. V stiku sva bili od prvega dne. Ko se je Katja prebijala skozi besedilo, so se ji sproti porajala vprašanja in bilo jih je veliko. Že takrat sva sprejeli nekaj odločitev. Katja je bila vmes v Franciji, spoznala je avtorico, njeno sorodstvo, ki jo je popeljalo po pokrajini, v katero je umeščeno dogajanje romana, o čemer zelo sočno piše v svoji spremni besedi. Pomembno se mi je zdelo, da vključimo vse prevajalske postopke, vse, kar je potrebno, da dobimo prevod, ki bo kompleksno besedilo približal slovenskemu mlademu bralcu. Nekaj podobnega smo že počeli pri besedilu Rainbow Rowell *Eleanor in Park*, kjer je bilo veliko slenga iz devetdesetih. Boštjan Gorenc je moral uporabiti več fint. Veliko sva se pogovarjala o registrih in tem, koliko besedišča iz devetdesetih prenašati v današnji čas. Tudi on je napisal spremno besedo, vendar tam ni bilo toliko medbesedilnosti in referenc na družbo, filozofijo, teorijo, literaturo. Tu se mi je zdelo, da tudi to lahko da dodano vrednost delu, ki je že samo po sebi privlačno. Ko sem na knjižnem sejmu stala v bližini svojih knjig, so se najstniki takoj započili v #3špehbombe. Moja izkušnja z učiteljicami in knjižničarkami pa je drugačna. Najprej so zaradi naslova zadržane, ampak ko roman prebere ena in si ga priporočajo med sabo, najde pot naprej. Naš namen in moja želja je, da najstnik knjigo, ki jo urejam, vzame v roke. Hashtag – ključnik – (#) je v današnjih časih privlačen in morda bo roman kdo vzel v roke, čeprav ga sicer ne bi. Ta knjiga se bo zelo brala in si jo bodo mladi bralci priporočali med sabo. Katja je odlično opravila svoje delo.

Katja Zakrajšek: Prevajanje dojemamo kot samotno delo in v resnici tudi je samotno delo. Več mesecev sediš v tisti svoji čumnatosti in ne pogledaš ven, dokler knjiga ni končana. Po mojih izkušnjah pa je za dobrim prevodom zmeraj cela ekipa. Imeti dobro urednico, da z njo predebatiraš stvari – tukaj je bilo to zame še posebej pomembno, ker sem se prvič spustila na področje mladinske literature in sem vedela, da so neke specifičnosti. Veliko sva se ukvarjali ravno z registrom. Jaz sem ga bolj nižala in sva se tudi zato veliko posvetovali. Meni je ogromno pomenilo, da sem se lahko oprla na Alenko in na lektorico, ki je ravno tako bila izkušena v mladinski literaturi. Veliko pomeni, da imaš okoli sebe izkušene bralke in bralce, ki ti povedo, kaj funkcionira in kaj ne. To je zlata vredno. To, da je knjiga taka, kot je, ni samo moja zasluga.

PRILOGA: izbrani diapozitivi avtorice Melite Forstnerič Hajnšek, za razpravo Prevodni Pranger, ustvarjeni jeseni 2019

VSI IZRAZI ZA ŠPEHBOMBE (zgodba o nastanku naslova)

Vsega tega ji nismo zamolčali zato, ker bi se bali, da bi ji stopilo v glavo, ampak ker se vsakokrat, ko nekdo reče, da smo genialne, močne, inteligentne in prave borke, nekdo drug kje na kakšnem družabnem omrežju potrdi zapisati, **da smo debele grde prasice, bajse, kurbe, lajdre in cipe, budale zarukane, grde kot smrt, grde kot krastače**. Kdo so ti ljudje? Nepredirna skrivnost. Se za temi vnebovpijočimi žaljivkami res skrivajo resnični ljudje, ki dihajo, jejo, se smejiijo in plešejo?

On ne lui a pas dit tout ça, non parce qu'on redoute qu'elle prenne la grosse tête, mais parce que pour chaque fois où une personne dit qu'on est géniales, fortes, intelligentes et combattives, il y en a une autre sur un réseau social quelque part qui s'applique à écrire qu'on est **des grosses connes moches, des laiderons, des putes, des pouf-fiasse et des salopes, des sales connasses, moches comme des culs, moches comme des truies**. Qui sont ces gens ? Le mystère reste entier. Y a-t-il des personnes qui existent, qui vivent, qui mangent, qui rient et qui dansent, derrière ces ahurissantes insultes ?

NEOLOGIZMI, DIALEKTIZMI, ŽARGONIZMI

Izrazi *uletiteljice* ali *spletljani* (l'internautes), *potegini*...

Izbira ljubljanskega narečja:

As vidla, kok so grdekt smrt, a ne?

A DEEEEJ!

Bejbi Malo vrže enuč na telefon ...

*„A no, pa kera krava!“ zaprha
Princesa.*

*T'as vu comme elle sont cheum elle
sont trop cheum non?*

Mais NAN!

Bebe Malo mate ca surl'ecran ...

*„Nan mais c'te pouffiasse!“ S'esclaffe
Princesse.*